

Nº 50

REIGL JUDIT

Tömbírás ; Écriture en masse ;
Mass Writing, 1959

*A Tömbírás sem az anyag,
sem a festésmód tekintetében
nem illeszkedik a klasszikus
nyugati festészet kánonjába.*

*„Ön olyan eszköztárral rendelkezik,
ami lenyűgöz engem, és biztos vagyok
benne, hogy hatalmas dolgokra képes.”
André Breton levele Reigl Judithoz*

Nº 50

REIGL JUDIT (1923–2020) Tömbírás | Écriture en masse | Mass Writing, 1959

1. Reigl Judit a műtermében,
Marcoussis, 1960-as évek

REIGL JUDIT (1923-2020)

Tömbírás | Écriture en masse | Mass Writing, 1959

Olaj, vászon | Oil on canvas, 78 x 103 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: J. Reigl 1959
Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Reigl 1959

PROVENIENCIA | PROVENANCE:
| Phoenix Gallery, Philadelphia,
| majd amerikai magángyűjteményben

Kezdő ár | Starting price: 26 000 000 Ft / 67 708 EUR
Becsérték: 50 000 000 - 70 000 000 Ft
Estimate: 130 208 - 182 292 EUR

2. Joan Mitchell

3. Reigl Judit

Az 1950-es évek végén Párizsban két festő van, aki ilyen erővel és intenzitással fordít hátat az absztrakció összes konvenciójának; Reigl Judit és Joan Mitchell. Két festőnő festi a kor legradikálisabb absztrakt képeit.

Reigl a lendületes, geszturális absztrakció nyelvével dolgozik: ilyen testi gesztusokra épülő, intenzív fizikai jelenléttel rajta kívül senki nem festett: sem a második Párizsi Iskola festői, Hans Hartung, sem a New York-i iskolához tartozó absztrakt festők, Jackson Pollock, aki vízszintesen csurgatta a festéket, vagy Willem de Kooning, aki azt vallotta, hogy a festmény mérete a kiterjesztett karjának a mérete.

A Tömbbíráson a festék vastag pászmákból áll, szinte szobrászati módon nehézkedik az anyag. Reigl feldobja a festéket, aztán hagyja, hogy a véletlen játsszon szerepet a mű megszületésében.

(Elhangzott: Berecz Ágnes
Reigl Judit Műcsarnokbeli kiállításának a tárlatvezetésén)

4. Willem de Kooning

5. Jackson Pollock,
Long Island, New York, 1950

6. Hans Hartung

Reigl Judit születésének 100. évfordulója alkalmából idén világszerte számos megemlékezést, kiállítást rendeztek, Párizstól kezdve London és Berlinen át Budapestig. Az alig három éve elhunyt magyar származású művészt, akinck munkái megtalálhatók a világ legfontosabb kortárs köz- és magángyűjteményeiben, a nemzetközi szürrealizmus és akciófestészet élvonalába sorolják.

Reigl végleg 1950-ben, több meghiúsult kijutási kísérlet után hagyta el Magyarországot, majd csatlakozott Párizsban festőbarátaihoz. Oly sok művész sorsához hasonlóan, számára is egyszerre traumatikus és ekzotikus élmény volt mind a szülőföldjének elhagyása, mind a művészetek fővárosában látottak. Fellehetően az utóbbinak köszönhető, hogy Reigl eleinte visszautasította

André Breton ajánlatát, hogy kiállítsa műveit. Először fel akarta dolgozni azt a rengeteg új impulzust, amelyek érték őt, hogy ne tűnjön felkészületlennek. Végül első önálló tárlatát 1954 november-decemberében rendezték meg a szürrealisták legfontosabb kiállítóhelyén, a párizsi À l'Étoile Scellée galériában. Az esemény kapcsán katalógus is megjelent, amelynek Breton írta a bevezetőjét. Alig egy éven belül azonban, Reigl szakított a szürrealistákkal, és drasztikusan megváltoztatta művészetét, valamint művészi gyakorlatát. Megvált a festészet hagyományos eszközeitől, így: az ecsetet saját kezére és testére, illetve egyéb alkalmi eszközökre (függönykarnis hajlított nyele, fapálcák), míg a drága festéket olcsó iparira cserélte; a vásznat pedig elszakította a festőállványtól, majd a függőleges iallól.

7. Reigl Judit barátai körében. Balról jobbra: Hantai Simon és kislja, Dániel, Tissa David, Betty Anderson és Biró Antal, Párizs, 1952 körül.
© Fonds de Dotation Judit Reigl

8. Reigl Judit portréja

9. Clyfford Still: 1949-A-No. 1, 1949 magántulajdon

10. Az Art Press International 1977. márciusi számának címlapján Reigl arcképe olyan híres nők társaságában, mint Julia Kristeva, Patti Smith, Sophie Podolski.

11. Georges Mathieu: Le temps a laissé son manteau ('Az idő elhagyta a kabátját'), 1987 magántulajdon

1956-ban Reigl már a legújabb, az akció- vagy gesztusfestészetéhez és informelhez sorolható műveivel szerepelt a csoportos kiállításokon, olyan nevek társaságában, mint Georges Mathieu, Hantai Simon, Jean Degottex vagy Claude Viseux.

Ebben az 1956-tól 1966-ig tartó első absztrakt periódusában, Reigl öt nagyobb sorozaton dolgozott: *Robbanás, Kitörés (Éclatement, 1955-1958), Dominancia központ (Centre de dominance', 1957-1959), Tömbírás (Écriture en Masse, 1956-1966), Guano (1958-1965) és A súlytalanság élménye ('Expérience d'apesanteur', 1964-1966)*, melyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Mivel olyan fekete pigmenttel dolgozott, amely rendkívül lassan, akár évek alatt szárad meg, ezért egyszerre hat-nyolc képet festett.

Reigl egyszerre teremtője, eszköze és nézője (passzív szemlélője) művészetének. Képei az alkotásról, az általa használt anyagok és eljárásmodok viselkedéséről, a hordozó és különféle faktúrák tulajdonságainak kiaknázásáról, a folytonos mozgásról és az automatizmusról szólnak.

A most látható *Tömbírás* (1959) c. kép készítése során Reigl a fehér alapra először a piros, majd a fekete festékpázmákat szó szerint feldobta, és egy hajlékony, lekerekített pengével oldalirányba, először balról jobbra és vissza, majd e mozgatsort ismételve fokozatosan enyhén lefelé haladva elkente. „*Gyerekkoromban is firkáltam, de sosem fogadtam el a szürrealista automatizmust. Asger Jom jött rá, hogy az automatikus írás mennyire fontos, de a szürrealistáknál az*

automatikus az jelenti, hogy mechanikus. A szürrealisták statikusak voltak. Ültek vagy térdeltek munka közben, akkor is, amikor a mozgást akarták bemutatni, pedig azt úgy nem lehet. Nálam az a fontos, hogy mozognom kell. Évekig tartott, mire végül eljutottam ideig” - mondta egy interjújában.¹ Reigl gesztusai a néző számára szinte mozdulatról mozdulatra visszakövethek, amely a rendkívüli feszültségek és mozgó energiák ellenére intimitást kölcsönöz a képnek. A festékrétegek hol finoman egymásra rakódnak és szétsimulnak, hol „tömegen” állnak, máshol koponya-formát adva, fenyegetően türemkedik elő a vörösfesték.

FÖLDES LÉNA

1 Ld. https://www.artmagazin.hu/articles/archivum/csilapithatatlantul_szmajzta_a_vegtelemtulosoletotetes_2023_10_15.